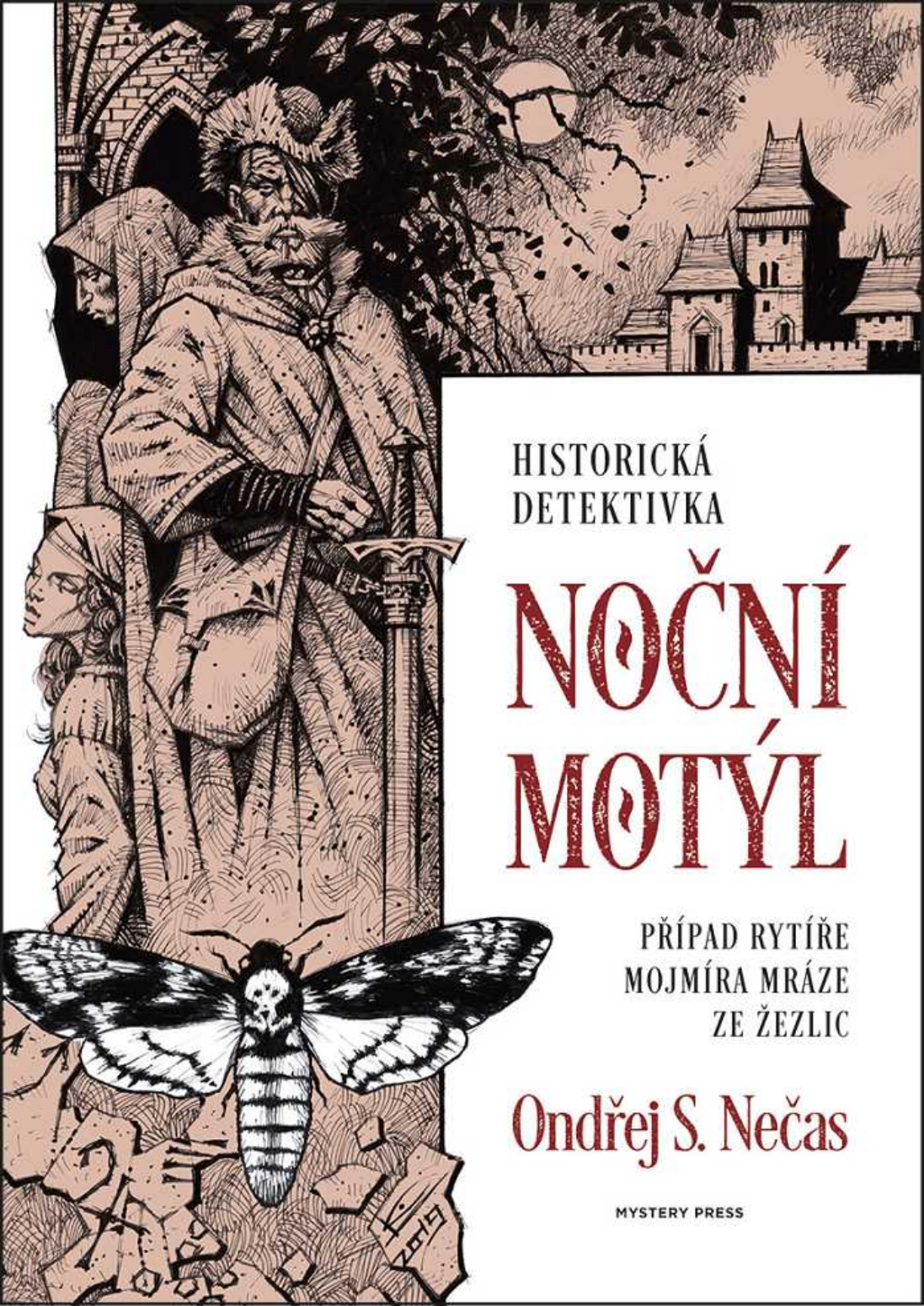

HISTORICKÁ
DETEKTIVKA

NOČNÍ MOTÝL

PŘÍPAD RYTÍŘE
MOJMÍRA MRÁZE
ZE ŽEZLIC

Ondřej S. Nečas

MYSTERY PRESS

NOČNÍ MOTÝL

PŘÍPAD RYTÍŘE
MOJMÍRA MRÁZE ZE ŽEZLIC

Ondřej S. Nečas

MYSTERY PRESS

2019

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Ondřej S. Nečas, 2019

Cover Image © Lubomír Kupčík, 2019

Cover Art © Lukáš Tuma, 2019

Czech Edition © Mystery Press, Praha 2019

ISBN 978-80-7588-123-6 (pdf)

KAPITOLA

PRVNÍ

Noční obloha byla jasná a posetá hvězdami. Její čistotu poskvřnilo jen málo mraků, které vítr ve výšinách hnal od západu, ale sem dolů dosáhly pouze občasné závany nočního vánku. Bylo тихо, nic se nehýbalo. Dva muži stáli na louce u výběžku lesa a naslouchali, ale kromě občasného hlasu sovy a sem tam zaskřípání kmene stromu neslyšeli nic.

Menší z mužů si dřepł do trávy a těžce oddechoval, po zátylku mu stékal pot. Jeho druh stál vzpřímeně a bez hnutí hleděl kamsi do neprostupné temnoty mezi stromy, oči se mu ani nepohnuly. Vypadá trochu jako pták, pomyslel si menší muž; tvor, který se vždycky drží s jistou zasmušilou důstojností, i tehdy, když zobákem rozrývá čerstvý hrob.

Bezděky si otřel dlaně do nohavic. Louka zvlhlá noční rosou voněla po pelyňku, ale pach smrti zůstával přítomný, byl vlezlý a neodbytný jako nevíтанý přítel.

„Byla to dlouhá noc,“ odkašlal si.

Druhý muž se nehýbal. Už byl myšlenkami jinde, to bylo zřejmé. On ten pach nevnímal, neměl o jeho přítomnosti tušení. Mrtví pro něj byli jako... vzpomínky, jež se nechtějí vybavit, lhostejní kolemjdoucí, kteří neodpovídají na volání. Neviděl je jako schránky, jež se v hlíně rozpadají v prach a čekají na poslední soud, pro něj vlastně nikdy neodešli.

Menší muž si odpřívhl. Já mrtvé znám, chtělo se mu říct, jsou tiší a pokojní, a jestli po něčem netouží, je to pozornost. Jenže v tvé hlavě, příteli, tam nejspíš pořádají hodokvas.

„Měli bysme jít,“ zkusil to znovu. „Bude svítat.“

Nebyla to pravda, spíše přání, do rozbřesku jistě zbývalo pár hodin. S nadějí přehlédl východní obzor a oči mu sjely do koruny dubu. Mrtvá víla mu vracela pohled a její oči byly prázdné, až děsivě prázdné a zbavené všeho lidského. Tvář ukrytá v lesklém peří se v sevření provazu zvedala vzhůru, a přesto jako by se obracela na něj a zakalené sivé oči hledaly jeho vědomí.

„Nekoukej na mě,“ zašeptal bezděky.

Nahmatal čutoru u pasu a přihnul si trnkové pálenky. Mrtvolný pach ustoupil, ale nezmizel.

„Mluví k tobě?“ otázal se náhle jeho druh.

Přikývl s hrdlem lahve mezi zuby.

„Neměli jsme...“ zachrchlal a polkl palčivý mok, který jej dnes vůbec nezahřál. „Neměli jsme jí to dělat. Ona...“

„Je nádherná,“ pravil muž podobný havranovi s očima upřenými vzhůru. „Nikdy ve svém ubohém životě nebyla tak krásná. Jistě je šťastná, když to vidí. Pokud dnes k tobě přijde, nezaháň ji, vyslechni, co ti chce říct.“

Odkudsi z veliké dálky zazněl hlas trubky ponocného, jenž připomínal, že noc aspoň z malé části stále patří lidem, a ne jen nočním tvorům.

„To určitě,“ zamumlal a odvrátil zrak. Ty sám si užívej společnosti proradných stvoření, dodal v myšlenkách, jen ať tě její studená kůže zahřeje.

Vánek rozčechral peří na prsou mrtvé dívky, jako by se chystala rozevřít náruč.

„Jdeme,“ vyskočil na nohy, „pro lásku boží, pojďme už odtud!“

Tma je pohltila a víla zůstala sama v chladném objetí větvi a padající rosy.

KAPITOLA

DRUHÁ

Kočár se znakem moravského zemského soudu provázený družinou deseti jezdců jednotvárně skřípal na kamenité cestě.

V čele jeli dva muži s praporci na kopích a v jejich zamračených tvářích bylo možno číst, že taková jízda nepatří k povinnostem, po kterých by toužili. Blížilo se poledne a na cestě byli od brzkého jitra. Dávno vzdali snahu držet prapory rovně a ve stejné výšce, opírali si je o závěsy na sedlech a snažili se co nejvíce ulevit zdřevěnělým pažím. Nevrlé hleděli na nerovný úsek cesty, který se před nimi táhl a postupně spadal do údolí k řece.

Na protějším břehu cesta zase stoupala do svahu kopce vymýceného tak, aby holý pruh otevřené krajiny umožňoval nerušený výhled na údolí a přívoz, kterým musel projet každý, kdo chtěl užít této zemské silnice. Hrad nahoře na kopci se rýsoval proti čisté obloze a jeho kamenné stěny v ostrém podzimním slunci vypadaly tmavší, než by měly být, jako přísná, trochu nepatřičná skvrna na zeleném úbočí.

Za kočárem jeli ve dvojicích další ozbrojení muži a průvod uzavíral jejich velitel, rytíř Mojmír Mráz ze Žezlic. Byl to mohutný muž s divokým ježatým obočím, vousem a rozčepýřenými kníry, což byl jediný porost jeho hlavy. Holou lebku si zakrýval čapkou z králičí kůže s dovnitř obrácenou kožešinou a přes levé oko měl přetaženou pásku z černého hedvábí. Nosil

ji tak, třebaže na oko trochu viděl, měl ho ale ošklivě zkřivené po staré ráně píkou a světlo mu nedělalo dobře.

Seděl zachumlán v těžkém vlněném plášti, jehož dlouhé cípy přetáhl přes boky a zadek koně, jako by chtěl i svému zvířeti dopřát tepla. Vraník byl trochu podobný svému pánu, měl zizvenou hlavu i plece, chyběla mu půlka ucha a krok měl pravidelný a úsporný, jako by věděl, že každý zbytek sil se mu ještě může hodit.

Mojmír Mráz zastával úřad soudního zmocněnce zemského hejtmána, jeho úkolem bylo jménem nejvyššího moravského úředníka prosazovat rozhodnutí soudu tam, kde bylo třeba, a ve spleťtějších případech napomáhat těmto rozhodnutím patřičným ověřováním nezbytných informací. To zahrnovalo občas tvrdé jednání s urozenými muži, kteří byli pohnáni k soudu a odmítli se dostavit, občas opatrnou diplomacii, probírání se záplavou lží a překrucování skutečnosti, někdy vciťování se do myšlenek svědků a pochopení jejich spleťtých zákoutí, a někdy prostě jen zajištění bezpečného doprovodu, když se musel některý z významnějších soudních úředníků vydat na cesty.

„To už je Kružanov?“ uslyšel vedle sebe a vytrhl se tak ze zadumání.

Po jeho boku klusal jinoch oděný jen v lehkém kabátci s pláštěm, který mu splýval z ramenou, aniž by si kladl ambice jakkoliv svého nositele chránit před svěžím povětrím podzimního dne.

Kristián Strachovský, jeho páže, měl nepříjemný zvyk najít za každé situace zbytečnou otázku, kterou by mohl položit.

„Jsem na něj zvědavý,“ pokračoval. „Ty pana Dadiboha z Prosenic znáš, že, pane?“

„Bojovali jsme spolu,“ odvětil Mojmír Mráz.

„A to... bok po boku, nebo proti sobě?“

„Nu, věci jsou někdy složité, jak víš. U Konopiště jsme bojovali společně za krále Jiřího, ačkoliv Dadiboh byl dříve přítelem

Zdeňka ze Šternberka, který se postavil proti králi. Ale za čas přešel na stranu Matyáše Korvína, takže jsme byli vlastně nepřátelé. A dnes...“ odmlčel se a tváří mu přelétl letmý úsměv, „dnes má každý z nás nějaký úřad v zemské vládě pod moravským králem, jenž sedí kdesi v Uhrách a sdílí nedělitelnou českou korunu s polským Vladislavem z rodu Jagellonců. A zda jsi přítel, nebo nepřítel vyplývá z toho, který z urozených pánů si tě pamatuje. Jestli sami na něco vzpomínáme, jsou to spíš týdny a měsíce trávené v ležení, pitky před bitvou... taková společenství ve vzpomínkách přetrvávají, zatímco ty nepříjemné části odvál čas.“

„Je opravdu tak bohatý, jak se povídá?“ vyrazil Kristián, který nerad setrval u jednoho tématu příliš dlouho.

„Nevím, co se povídá,“ opáčil Mojmír zachmuřeně.

„Že prý jeho otec nashromáždil jmění za husitských válek,“ vypočítával Kristián, „a to spíše z vypálených klášterů než jako čestnou válečnou kořist, a že stačil včas přejít na Zikmundovu stranu, a tak si udržet pozemky. A sám Dadiboh prý dostal od krále Matyáše několik měst, ale prodal je Vilémovi z Pernštejna za roční rentu a ponechal si jen tento hrad, kde se stará o výběr mýta na obchodní cestě...“

„A má sklepení plné pokladů, co?“ zasmál se Mojmír. „Nesmíš věřit všem povídačkám. Pokud já si pamatuji, byl Dadiboh už tenkrát před dvaceti lety spíš asketický typ, neovládaly ho vášně ani pro mamon, ani pro nic jiného.“

Kristián se nechtěl vzdát romantických představ tak rychle, ale to už dorazili k přívozu, takže měl postaráno o jinou zábavu.

Zepředu se ozvalo volání a průvod zastavil, jezdci se se skupili kolem kočáru a sesedali. Mojmír projel mezi nimi, aby dohlédl na nakládání; u břehu už byl připravený velký vor svázaný z dlouhých dubových klád, na který se mohlo vejít hned několik plně naložených kupeckých vozů či pár desítek jezdců i s koňmi.

Z okna krytého kočáru vyhlédla přísná kozlí tvář vrchního písaře Sabatila a obhlédla dění na břehu.

„Ukažte mi denní záznamy,“ štěkl na celníky, kteří se prodírali houfem zbrojnošů. „A zápisy o vyplacené mzdě. Počty koní, dobytka, a tak dále...“

Už už to vypadalo, že z kočáru vystoupí, nakonec si to ale rozmyslel a poslal jen jednoho ze svých pomocníků, kteří se vezli s ním a hlídali krabice s listinami a pečetěmi – snad kdyby nějaký loupežník chtivý úředních cenností překonal ozbrojenou stráž –, aby za ně mohli hrdinně položit život.

Příčinnivý úředník zkontroloval stav voru a vodícího lana nataženého přes řeku, zda není zanedbávána povinná údržba, nechal si předložit patřičné knihy a dohlédl na řádné zapsání jejich družiny. Vozka zatím najel s kočárem na prám a brzy mohli vyrazit dál.

Na hradě už bylo na jejich příjezd vše připraveno, ale jestli Kristián očekával velkolepé přijetí plné bohatství a lesku, dostalo se mu zklamání. Pan Dadiboh si podle všeho nepotrpěl na okázalost, a ať už byly pověsti o hromadách zlata v jeho sklepeních pravdivé či smyšlené, nepokoušel se je nijak podporovat.

V ústrety jim vyšel purkrabí hradu, který poslal čeledíny postarat se o koně a ukázat zbrojnošům ubytování, sám se uctivě ujal urozených hostů a dovedl je do přijímací síně v paláci hradu. Tam na ně čekal pan Dadiboh.

Zestárl od doby, kdy ho Mojmír viděl naposled, ale to, uvědomoval si, platilo pro ně oba. Byl to už kmet se šedivými vousy a shrbenou postavou ztrácející se v přepychovém brokáto-vém plášti, která už nijak nepřipomínala někdejšího bojovníka. Když vítal hosty, zdálo se, že jeho mysl bloumá jinde, jeho tvář byla zachmuřená, jako by mu čerstvá bolest svírala duši a nedovolovala očím vystoupit ze zajetí vrásek.

Spolu s ním tam byl jeho vnuk Radslav, mladík asi osmnáctiletý, a jak se zdálo, i na něj doléhal jakýsi stín. Tvář měl sevřenou

úzkostí a téměř nepromluvil, jen když došlo na povinný připítek na uvítanou, tiše pronesl několik prázdných, zakřiknutých slov.

Celý dům byl zahalen jakýmsi napětím, to bylo Mojmírovi zřejmé od prvního okamžiku, nedokázal se však dobrat jeho původu.

Písař Sabatil si zřejmě nic z toho neuvědomoval. Jeho tvář, obvykle bledá, nabírala šedivou barvu, nebylo mu po dlouhé cestě dobře a vyjádřil přání trochu si odpočinout, než se pustí do práce.

„Připravili jsme všechny truhlice s dokumenty v komnatě v jižním křídle,“ ujistil jej purkrabí, „už jsem tam nechal odnést zavazadla, je tam připravené i lůžko a občerstvení.“

Písař, který pod vidinou stohu pergamenů a mnoha hodin poklidného sčítání sloupců čísel poněkud pookřál, se nechal purkrabím odvést do komnaty a pan Dadiboh zatím rozkázal sluhům, aby se postarali o pohodlí rytíře ze Žezlic a splnili všechna jeho přání. Jen krátce při tom zavadil o Mojmírovu tvář a ten měl pocit, že se chystá ještě něco říct, avšak nestalo se tak, utrousil jen něco o tom, že jde pokračovat v modlitbách, a rozloučil se.

„Vypadá to, že se tu něco stalo,“ prohlásil Kristián, jen co byli venku ze síně, a dával si pozor, aby je neslyšeli sloužící, kteří jim ukazovali cestu a táhli jejich sedlové vaky. „Možná bych se mohl vmísit mezi služebnictvo, jako že pán ráčí shánět speciální bylinky na zažívání nebo tak něco, a nenápadně se vyptat, proč jsou tu všichni tak vyjevení.“

Kristián Strachovský nikdy nepromarnil příležitost, když šlo o to připlést se do nějakého vyšetřování. Bylo mu necelých čtrnáct let a ve službách pana Mojmíra byl už téměř tři roky, provázel ho při diplomatických cestách i při několika pátráních po vrazích a prohnanych podvodnících – a shledával tu práci zábavnější, než by snad mělo příslušet bohabojnému mladému

muži, který jednou převezme panství s několika skvělými revíry a prosperující cihelnou.

Jeho otec si pro něj výslovně žádal průpravu na všechny aspekty života rytíře a pan Mojmír nehodlal nic zanedbat. Prokládal proto čtení latinských spisků o etiketě a lekce ze zemského práva občasnými stručnými, leč výživnými výklady na praktická témata, jako je kupříkladu určení stáří mrtvoly či rozpoznání otravy rulíkem. Pro rétorická cvičení volil vedle klasiků také některé povedené soudní žaloby a na trénink krasopisu nejlépe sloužily předepsané otázky při útrpném právu.

Kristián byl pilný student, někdy se ovšem hrnul do věcí až příliš po hlavě.

„Nechceme naše hostitele urazit. Ví Bůh, o co se jedná. Na nic se nevyptávej a jenom měj oči a uši otevřené. Myslím, že se nám ty důvody brzy odhalí samy.“

Jeho prorocství se splnilo záhy. Mladý Radslav ho vyhledal, sotva v komnatě osaměli, a tiše mu oznámil, že jeho děd by si s ním přál mluvit.

Zdálo se, jako by mladík za těch pár minut ještě zestárl, jeho tvář zastíraly chmury, které se vyrývaly do kůže vráskami a oči plnily chladem. Mojmír odhadoval, že mezi ním a jeho dědem došlo k nějakému výstupu, ale nebyl si jistý, s jakým výsledkem. Když teď na Radslava hleděl, cítil z něj nejen tichý žal skrývaný hluboko v srdci, ale též jakousi tvrdou umanutost, jako by osud, jenž ho pronásleduje, byl nepřitelem, kterému se může postavit s mečem a výzvou k boji.

Nevyptával se a zamířil do hradní kaple, kde pana Dadiboha zastihl.

Jejich rozhovor byl krátký, vlastně jen pár slov, která se šeptavě rozléhala v tiché kapli pod zlaceným tabernáklem, byla to však ta nejosobnější slova, která od Dadiboha z Prosenic kdy slyšel.

„Můj syn zemřel mladý,“ řekl. „Vkládal jsem do něj velké naděje, že znovu pozvedne náš rod, osud však tomu chtěl jinak.

Vychoval jsem jeho děti, jak nejlépe jsem dokázal, doufal jsem, že ještě stihnu na tomto světě vidět, jak naše jméno získává znovu slávu. Avšak...”

Svíce mu ozařovaly tvář shora a nechávaly jeho oči ve stínu. V té chvíli vypadal opravdu staře.

„Moje vnučka pro mne zemřela již před měsícem. Nepátral jsem po ní a její hrob podle mého soudu může být zapomenut, můj vnuk se mnou ale nesouhlasí. Trvá na uložení ostatků své sestry v rodinné hrobce. Nebudu mu v tom bránit, ani pomáhat, ty však, pane Mojmíre, jelikož ta záležitost snad spadá do působnosti tvého úřadu, bys mohl dohlédnout...”

Ta slova byla tvrdá a odtažitá, ale v jeho pohledu, jak Mojmír dobře viděl, se zračila prosba. Snad i zoufalství, které však patřilo k citům natolik umlčovaným, že nedokázalo najít cestu na povrch.

„Kde je její tělo?” zeptal se.

„Den cesty odtud, v Častovicích. Radslav se tam chce vypravit okamžitě.”

Mojmír chvíli čekal, jestli mu starý rytíř neřekne více, jeho ústa se však sevřela a oči se odvrátily. Víc už se nedozví.

„Dobrá tedy,” pravil a tím začala cesta, na jejímž konci čekala temnota a smrt v podobě tak podivné, že ani všechny jeho zkušenosti nenabízely způsob, jak jí porozumět.

KAPITOLA

TŘETÍ

Mojmír Mráz nechal písaře jeho dokladům o příjmech z mýta, o nákladech na údržbu cesty či mostů a dalším čísłům. Měli zastávku plánovanou na tři dny, takže by měl být zpátky včas, než družina vyrazí zase na cestu do Olomouce. Vzal s sebou jen Kristiána a dva zbrojnoše jako doprovod a krátce po poledni spolu s Radslavem vyrazili na cestu.

Kristián byl nejprve nadšený, očekával, že tato výprava by mohla znamenat zajímavé dobrodružství, po pěti hodinách jízdy ovšem už o tom poněkud zapochyboval a jeho nadšení zvolna upadalo. Rád by se dozvěděl něco víc o důvodech cesty a úkolu na jejím konci, jeho pán byl však tentokrát velmi nesdílný. A ze zamlklého mladého rytíře, bledého jako umrlec, se Kristián něco vytáhnout ani nepokoušel. Ti dva jeli v čele, jako by mezi nimi panovala jakási tichá dohoda, cválali tiše, beze slova, zabraní do vlastních myšlenek, a snad ani nevnímali cestu.

Kristián se raději držel vzadu ve společnosti dvou zbrojnošů, kteří si žádné starosti nedělali a bavili se nenuceně, leč trochu obhrouble, a témata jejich rozhovoru nebyla nejpestřejší, obvykle se stočila buď k násilí, nebo k ženským.

Zastavili jen krátce u jednoho brodu, aby se občerstvili a zeptali pasáka krav na cestu do Častovic. Dál pokračovali kamenitou silnicí, která se později změnila v lesní cestu, sotva širokou

tak, aby jí projel naložený vůz. Podle brázd vyrytých v hlíně se tak občas dělo, nepotkali však nikoho. Les kolem byl zarostlý houštinami divokého maliníku a lebedou, vzduch byl cítit bahnem a vlhkostí a větve stromů se natahovaly přes cestu, takže ji už dlouho před soumrakem zahalil stín.

V tom tichu a šeru jako by se svět stáhl kolem nich a Mojmír Mráz konečně promluvil:

„Tvůj děd použil slova, že tvá sestra pro něj zemřela už před měsícem. Co tím myslí?“

„To řekl?“ opáčil Radslav tichým hlasem, jako by ani nepromluvil, jen nechal myšlenky vylétnout na světlo. „To od něj bylo kruté. Ale nepřekvapuje mě to, on Jitce nikdy nerozuměl. Myslím, že vůbec nevěděl, jak by se měl chovat k dívce, bral ji jako nějakou věc. Najímal pro ni vychovatelky, ale vždycky se mu každá něčím znelíbila a po čase ji vyměnil, aniž by se staral, co si o tom Jitka myslí. Nezajímal se o její výchovu a ona...“ odmlčel se.

„Byli jste si blízcí?“ otázal se Mojmír.

„Nevím,“ zavrtěl hlavou. „Byly chvíle, kdy... Učili jsme se společně jezdit na koni, to jsme byli ještě děti. Toužila umět číst, vždycky se vetřela do knihovny, když mi bratr Teodor dával lekce, ani ji pak neodháněl, když viděl, jaká je zapálená žačka. Přečetla mnoho příběhů a uměla si vymýšlet nové, často když chuva usnula, leželi jsme spolu pod příkrývkou a ona mi vyprávěla, třeba o lodích, co ztroskotají v bouři, když námořníci spatří mořské panny, nebo o mrtvé dívce, která se vrací ze záhrobí v podobě zlaté včely s korunkou. Vzpomínám si, že jsem pak někdy neusnul až... Ale jak šel čas, postupně se to všechno vytratilo. Později jsem měl jiné zájmy, byl jsem několik let na dvoře Jana Černožského a ona zatím dospěla v ženu.“

„Kolik jí bylo?“

„Za tři týdny by jí bylo šestnáct a ten den se měla i vdát. Mám za to... tedy, myslel jsem si, že jí ta myšlenka nevadí, odmalička

byla zaslíbená Zbyškovi z rodu Kureckých, s nímž náš rod pojí přátelství. Můj otec a jeho otec si kdysi přísahali bratrství, takže kdyby jeden rod vymřel, druhý by převzal jeho državy, a měly být také spojeny krví. A tak hned, když se Jitka narodila, byl dohodnut sňatek. Nakonec však děd svatební smlouvu zrušil a dohodl jinou svatbu, s panem Leškem Meziříčským.“

„Skvělá partie,“ poznamenal Mojmír. Osobně znal Leškova synovce Jana Meziříčského, který měl velký vliv u dvora.

„Děd považoval za velký úspěch spojit náš rod se starým rodem pánů z Lomnice.“

„A co na to Zbyšek?“

„Nemyslím, že by to jeho otci dvakrát vadilo, součástí svatební smlouvy bylo mizivé věno. A Zbyšek, jak jsem ho poznal, zatím netouží usadit se. Je to takový divoch, co vyhledává turnaje, rád zápolí s jednoruční sekerou a štítem, i když tak přišel už o dva prsty. Radši se baví, než aby toužil převzít po otci panství. Řekl bych, že byli oba rádi, že se mohou ze smlouvy vyvázat.“

„Takže řešení výhodné pro všechny. Až na Jitku.“

„Neměla přece důvod dávat přednost Zbyškovi před panem Leškem, nikdy se nesetkala ani s jedním z nich. Myslím, že... zkrátka nechtěla se vdávat za někoho, koho jí vybrali. Možná v těch romantických příbězích, co pořád četla, viděla cestu...“

Mojmír mlčky přikývl. Začínal se mu před očima rýsovat obraz domu pana Dadiboha – starý muž otrávený životem, který se uzavřel před světem a přes své značné jmění žije asketicky, jeho mladý vnuk radši co nejdříve odchází získávat zkušenosti u dvora ve městě v kruhu přátel, zatímco jeho sestra je stále sama a může trávit čas jen vyšíváním a sněním. Utíká se do krásného snového světa plného zázraků, kde její lásku nezastaví ani smrt, vždyť smrt je přece snadné ošálit, a ona se pak může vrátit v podobě zlaté včely mezi živé.

Od dětství byla zaslíbená Zbyškovi, a i když ho nikdy neviděla, jistě ho vídala ve svých představách. Vytvořila si jeho

obraz a snad se do něj i zamilovala. Mladý silný muž, bojovník, hrdina turnajů... A náhle jí řeknou, že místo něj ji dostane zámožný úředník, kterému táhne na padesátku. Co to s její romantickou duší mohlo provést? Ovšem, kdyby měla matku nebo alespoň starší přítelkyni, která by jí výhody svazku se starším, slušným a zajištěným mužem vysvětlila, nejspíš by se s tím vyrovnala, takto však...

„Co udělala?“ nadhodil Mojžíš. „Utekla?“

Radslav přikývl. „Napsala mi list, jen velmi stručný, že se zříká svého jména a přidává se ke skupině potulných komediantů jako tanečnice. Vždycky ráda tančila...“

„A jak to vzal pan Lešek?“

„Děd mu napsal, že se vážně roznemohla. Pro něj ten den zemřela. Já jsem pak od ní dostal ještě jeden vzkaz, který poslal po žebravém mnichovi. Psal, že je v pořádku a jak ji svět stále uchvacuje. Dozvěděl jsem se tak, kterým směrem míří, a nejspíš jsem ji mohl najít a přivést, ale k čemu by to bylo? Děd by ji neodpustil, zavřel by ji ve věži a nikdy už by nevyšla ven.“

„Možná by tomu dala přednost,“ zabručel Mojžíš, „po pár týdnech tvrdého života v nejspodnějších koutech skutečného světa.“

„Snažil jsem se získat jakékoli zprávy, doufal jsem... ale teď už je to jedno.“

Kristián za nimi napínal uši, ale přes čvachtavé údery kopyt ve vlhké hlíně a cinkání postrojů zaslechl jen útržky rozhovoru.

„Co je to?“ zvolal náhle, protože mu souhra zvuků v uších zničehonic zakřičela falešným tónem, až mu naskočila husí kůže.

Pan Mojžíš přitáhl uzdu a celá družina se zastavila. V nastalém tichu bylo slyšet jen ptáky a šumění listů ve vánku, potom však ten zvuk zaslechl znovu. Zasténání lidského hlasu, jen tičné, bez patrné síly, poslední dech sípající v hrdle.

Kraj lesa zde byl průchodnější, mezi mlázím vedla zvířecí stezka. Viděli několik tmavých dubů a za nimi prosvítaly zbytky

světla slunce, které, jak tušili, kdesi za hradbou stromů právě mizelo za obzorem. O kus dál byl palouk porostlý bochánky zeleného mechu a polehlým vřesem.

Protáhli se závojem pichlavých větviček a jejich očím se otevřel prostor jako jeviště rámované tmavými kulisami kmenů, trsy kapradin a vlákny opuštěných pavučin jako cáry staré vybledlé opony.

Spatřili tam muže v křiklavě modrých šatech, ležel na zádech a hleděl k obloze, hrdlo měl rozseknuté a mech kolem zkrápěla krvavá skvrna. Nehýbal se, jen krev z pulzující rány zvolna vytékala, hustá a lesklá jako med. Z úst mu vyšel další bublavý vzdech a trocha sražené krve.

Mojmír mávl mezi stromy a zbrojnoši s tasenými zbraněmi beze slova vyrazili do šera, i Radslav tasil dýku a rozhlížel se, zda nezahledne stopy po útočnících, ale nikde se nic nehýbalo.

Mojmír poklekl k ležícímu tělu, viděl však, že tady už nic nemůže. Muži se nedostávalo dechu a oči byly prázdné, černé a bez života. Přesto se pokoušel ještě něco vyslovit, s posledním úsilím zvedal zkrvavené rty k uchu postavy, jejíž rozmazanou siluetu nad sebou viděl.

„Noční... motýl...“ zašeptal umírající.

Mojmír se nakláněl těsně k jeho tváři, ale víc už nerozpoznal, poslední dech se rozplynul ve vánku. Nezbylo mu než zatlačit zakalené oči a zašeptat pár slov modlitby.

Kristián se chvíli zdržel, když uklidňoval koně rozrušené náhlým zastavením. Poznal na nich, že je něco děsí, chřípí se jim nadouvalo a trhali ušima, jako by věděli, že nablízku je nějaký dravec, a jen neznali jeho podobu. „Jsme na tom stejně,“ zašeptal jim a připadal si proti těm velkým vyděšeným zvířatům strašlivě malý. Přesto jim musel dodat jistotu, to už se od člověka očekává, i od kluka, jako je on.

Svázal jim uzdy a přivázal je k větvi u cesty. Pak se prodral na palouk a uviděl svého pána nad mrtvým tělem.

„Lupiči?“ zeptal se tiše.

„Zřejmě,“ pravil pan Mojmír a ukázal na šňůrku u opasku mrtvého, čerstvě přeříznutou.

Uvolnil mu ruce, které měl zkroucené pod tělem, jak se pokoušel zvednout. Dlaně pevně sevřené měl plné listí.

Mojmír mu je očistil a položil na břicho.

„Jsou tu dva prsteny,“ ukázal. „Na malíku a prsteníku pravé ruky. Určitě jich však nosil víc, už podle toho, jak je kůže otláčená. Nejspíš mu je stáhli. Ale proč ne tyto dva?“ přemýšlel nahlas.

„Třeba to nešlo,“ navrhl Kristián.

„Nebo je něco vyrušilo,“ přidal se Radslav.

Mojmír narovnal voskový prst pevně zaťatý do dlaně. Smrt už překonala odpor vůle a dovolila mu prsty pohnout. Potrvá to teď nějaký čas, kdy je tělo volné jako ve spánku, pak svaly ztuhnou jako kámen a dalších pár dní se budou pomalu uvolňovat a mířit k definitivnímu konci.

Stáhl jeden prsten. Nešlo to snadno, ale lupič by s tím jistě problém neměl, i kdyby měl prst zlomit.

„Je stříbrný,“ řekl. „Nebude to nejlepší stříbro, podle toho, jak je prsten ohlazený, ho musel často leštit, aby nečernal, ale svou cenu má. Určitě by se dal roztavit a zpeněžit.“

Dál prohlížel ruku mrtvého. Neviděl žádné stopy násilí, jen hlínu za nehty, které byly dokonale upravené. O tyto ruce se pečovalo.

„Slyšeli nás příjždět, a utekli,“ mínil Radslav.

Mojmír pochybovačně potřásl hlavou.

„Stačilo přikrýt mu ústa a počkat, až projedeme. Ostatní prsteny stáhli bez odporu, nejsou tu žádné škrábance, museli to udělat, dřív než mu prořízli hrdlo. Protože pak už měl prsty zkroucené křečí. Proč se tak náhle rozhodli ho zabít?“

„Vypadá jako malíř,“ mínil Radslav. „Nebo krejčí.“ Zvedl odhozený baret s bažantím pírkiem a prohlédl látku. „Křiklavé

šaty, ale ne zrovna drahé. Žádný silák to nebyl, jen sotva by se jim mohl bránit.“

Kristián si nemohl pomoci a stále se vracel pohledem ke krvavé ráně na krku mrtvého. Bylo to nepřírozené, znepokojivé, jako by se oči stále nemohly smířit s tím, co vidí, a potřebovaly se přesvědčovat, že to je skutečnost. Ty dva obrazy – člověk, ne jiný, než jaké potkáváte každý den, a obnažené maso pod rozeřvanou kůží – se v jeho mysli odmítaly spojit dohromady.

Bílá tvář měla pokojný výraz, snad lehce překvapený, ale nebyl to obličej někoho, kdo zahlédl vlastní smrt, spíše jako když u sváteční tabule čekáte polévku a přinesou vám nadívané hlemýžďe.

„On nevěděl, co se děje,“ slyšel vlastní hlas.

Obrátil se na svého pána, který ho jedním okem zachmuřeně pozoroval.

„Má roztažené zornice,“ řekl Mojmir. „A na tváři nějaký prášek. Podle všeho ho omámili.“

„Pak ale –“

„Byl při vědomí, když jsme ho našli,“ pokračoval Mojmir v úvahách. „Snažil se něco říct.“

Zbrojnoši se vrátili z lesa s nepořízenou.

„Žádné stopy,“ hlásil Boreš, vyšší a šlachovitější z nich. „Neměli koně, ani žádný náklad.“

„Tráva je tu pošlapaná,“ přidal se druhý, Olota, trochu zadýchaným hlasem. „Ale ráno tu běhalo pár divokých prasat, takže těžko něco vyčteme. Budou už daleko.“

Mojmir Mráz pohlédl k obloze a stočil zrak ke korunám stromů. Les byl tichý, ptáci se ukryli a nedávali o sobě vědět. Něco je poplašilo.

„Jsme už blízko městečka,“ pronesl Radslav. „Měli bychom tam toho ubožáka dopravit.“

Ovázali mu hlavu kusem plátna a naložili ho na jednoho koně, Boreš pak kráčel vedle něj a zvíře vedl. Ostatní jeli krokem jako v pohřebním průvodu.

KAPITOLA

ČTVRTÁ

Cesta již nebyla dlouhá, takže i pozvolným tempem dorazili do cíle dřív, než zmizely poslední červánky. Les skončil a před nimi se otevřelo údolí, dole protnuté hadím tělem malé říčky, na jejíchž obou březích se rozkládaly domky. Viděli políčka, úzká a dlouhá, která se za každým domkem zvedala do mírného svahu, zelené louky táhnoucí se dál podél řeky, až ke hrázce, kde se řeka rozšiřovala do rybníka obrostlého rákosím, nedaleko se třpytil náhon ke mlýnu.

Byly tam malé domky z mazaniny s doškovými střechami i větší roubené s rozsáhlejším dvorem obehnaným zdí, honosnější stavení obklopovala protáhlou trojúhelníkovou náves, na jejímž horním cípu vystupovala nad úroveň střech věž kostela. Silnice pak pokračovala do protějšího svahu až ke hradbám tvrze, jež majestátně shlížela do údolí. Dál se táhl les.

Tichý hlas zvonku ohlašujícího klekání doléhal tesklivě až k jezdcům, zatímco sjížděli rozbahněnou cestou. Ve vzduchu se vznášela vůně páleného dřeva, míjeli mýtinu, na níž doutnal milíř s dřevěným uhlím. Uhlíř, který při hlasu zvonu poklekl k modlitbě, nyní spatřil jezdce a nedůvěřivě se po nich obracel.

Prvním stavením, na které narazili, byla kovárna. Viděli otevřený přístřešek s výhni a odstavený vůz, na kterém se pracovalo,

kovář s pomocníkem zrovna připojovali kolo a i oni zanechali práce a hleděli na průvod projíždějící kolem.

Cesta se dál svažovala a vinula se mezi lukami, nad trsy trávy se třepetala hejna jepic a ozývalo se večerní volání žab. Nedaleko se dala tušit mokřina nebo možná slepé rameno říčky.

V trávě postávala skupina dětí se stádečkem koz, které hlas klekání volal domů, i ony se zastavily na místě a koukaly na koně a jejich jezdce.

„Hej, špunti,“ křikl na ně Olota, „kde najdeme rychtáře?“

Nejodvážnější z kluků vystoupil a po chvíli váhání mávl rukou dál po cestě.

„Tam na návsi, bílý dům se znakem holuba. To je mrtvola?“ dodal jedním dechem.

„Huš, než na vás přijde klekánice,“ hodil po nich neviditelným kamenem, a děti se rozprchly.

Cesta se u prvních domků napojovala na širší a používanější silnici, kterou se přijíždělo z jihu. Dál na západ se táhla obecní louka, pak byl brod a za říčkou, než zase začínal les, stálo několik vozů. V dálce bylo vidět poblikávání ohně, který mezi nimi hořel a črtal jejich siluety na tmavém pozadí stromů.

„Proč stojí tak daleko?“ divil se Kristián. „Jako by se stranili ostatních.“

„To jsou asi vozy kejklířů,“ promluvil Radslav, ale víc už nedodal.

Blížili se k hradbě z kůlů a proutí, hlína tu byla rozbrázděná stopami kol a opodál za proutěnou ohradou viděli několik odstavených kupeckých vozů přikrytých plachtami. Následovaly řady stájí a nízká budova zájezdního hostince, kde se svítilo a doléhal odtud vzdálený halas a smích.

Dřevěná palisáda měla širokou otevřenou bránu s rákosovou stříškou, dost velkou, aby jí projel naložený vůz. Vedle se krčil domek se zavřenými okenicemi, snad pro ponocného nebo

obecního biřice. Jestli však někdo vyhlížel ven a vzal přítomnost jezdců na vědomí, nedal to nijak najevo.

„Myslel jsem si,“ nadhodil Kristián, „že bude mít kamenné hradby, když je to městečko.“

„Za hradby pole neschováš,“ odvětil Olota. „Dokud tě živí hlína, netoužíš tolik obehnat se kamenem a odříznout se od ní. Ti místní, to jsou pořád hlavně sedláci, pro ně je to jako odtrhnout se od prsu. Musejí si dlouho zvykat.“

„Tihle by možná hradby ocenili,“ kývl Boreš k vozům odstaveným na prostorném dvoře hostince, mezi kterými vyhlíželi zachmuření čeledíni a podezřívavě si měřili projíždějící skupinu. „Mají tu hodně věcí k uhlídání. Hádám, že se tu musí vystřídat slušná řádka kupeckých vozů.“

„Častovice mají právo pořádat půlroční jarmark a právo skladu,“ vysvětlil Mojmír. „Každý kupec, který projíždí kolem, zde musí zastavit a nabídnout své zboží. Vypadá to jako drobnost, ale je to přesně ten první krok, kterým se z vesnice začne stávat město.“

„Pokud je tu dost pocestných, kteří se jí raději nevyhnou,“ uvažoval Kristián a pohled se mu stočil k tělu ležícímu jako vak na koňském hřbetu.

Boreš se na něj přes koňskou hřivu zazubil.

„Když jsi pár dní na cestě divokým krajem, vezmeš zavděk místem, kde se můžeš najíst a napít, i když se kolem potulují loupežníci. Podříznout tě můžou kdekoliv, ale to ti nesmí zkazit chuť ze žejdlíku dobrého piva.“

„Nemluv tak,“ ohradil se Kristián a hlas se mu zachvěl. „Duše toho nebožáka tu ještě někde bloudí a hledá cestu k nebi...“

Oba zbrojnoši se hotovili k dalším hrubým poznámkám, protože smrt, jak jí uvykli na bojišti, se nejlíp odháněla smělymi řečmi a každý padlý měl podle nich právo být doprovázen k poslednímu soudu bez nářků a lítosti jako muž, co se nezalekne. Ale pan Mojmír je okřikl, a tak raději pokračovali mlčky.

Blížili se k návsi a domů i zevlounů přibývalo. Domy s kamennou podezdívkou už nestály roztroušené, jako by prostoru bylo všude dost, mačkaly se jeden na druhý, některé se dokonce zvedaly do vyššího patra a ve dvou řadách ohraničovaly svažitý plácek stoupající až k boční zdi kostela.

Uprostřed prostranství stála kašna se vzpřímenou ženskou postavou, která držela na rameni džbán, z něhož zurčela voda; socha byla z ohlazeného, lehce nazelenalého kamene a jistě tu rozlévala říční vodu už drahně let. Prostranství kolem dláždily velké oblé kameny a našly se i kamenné lavice, na nichž mohli sousedé spočinout, vydechnout si a vyměnit si novinky, než půjdou dál ke stánkům kramářů v podloubí na severní straně, nebo na jih k rybímu trhu. Kroky koní na tvrdých kamenech se hlasitě rozléhaly.

Tohle všechno, myslel si Kristián, patří k drobnostem, kterými se obec snaží vymanit ze svého vesnického stavu a stát se městem. Vyvést koryta pod zemí od řeky ke kašně muselo dát práci, a jistě hlavním důvodem nebylo ušetřit pár kroků k vodě. Možná by zdejší lidé ani nedokázali říct, proč je to důležité, ale cítili to. Už to nebyla jen půda, k níž byli připoutáni, ale pevný kámen dlažby, soch na kostelní zdi, velkých a věkovitých stavební, jež tu přetrvávají dlouho po jejich smrti.

Dům rychtáře Penkvarta měl bílé průčelí a střechu krytou dřevěnými šindeli obrostlými mechem. Velká brána do dvora byla otevřená a vevnitř stál vůz naložený senem, které dva pacholci skládali do přístěnku, další nosil koše se sklizenou řepou do sklepa. Opodál bylo vidět holubník a dvorek se slepicemi a další hospodářské budovy z proutí a mazaniny. Pán domu stál u jedné z nich a mluvil s čeledínem, který vedl mladé telátko na provaze. Tam uvnitř jako by skončila hra na hledání věčnosti v chladném kameni a ukázal se opravdový, živý svět, v němž rostlo obilí a rodila se zvířata – a také umírala, protože i město, jakkoliv odolné pomíjivosti času, potřebuje jíst.